

WOJEWÓDZTWO
KUJAWSKO-POMORSKIE

**Raport z realizacji
„Wojewódzkiego programu
przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla województwa
kujawsko-pomorskiego do roku 2020”
za rok 2017**

Spis treści

Spis treści	1
Wstęp.....	2
CEL 1: Wszechstronne wsparcie rodzin dotkniętych przemocą oraz opracowanie programów w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	3
CEL 2: Zwiększenie kompetencji i kwalifikacji pracowników służb, instytucji, organizacji pozarządowych (w szczególności dla pracowników oświaty, służby zdrowia, pomocy społecznej, policji, sądów, prokuratur i innych) specjalizujących się w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie na terenie województwa kujawsko-pomorskiego.....	5
CEL 3: Podnoszenie świadomości społecznej dotyczącej zjawiska przemocy, wiedzy i możliwości wsparcia	7
CEL 4: Wspieranie inicjatyw oraz lokalnych koalicji na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej	11
Podsumowanie	13
Finansowanie realizacji Programu w roku 2017	16
Załączniki	19

Wstęp

Niniejszy Raport z realizacji programu „Wojewódzki program przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020” dotyczący roku 2017 został przygotowany zgodnie z zaleceniami zawartymi w rozdziale 8 wspomnianego wyżej Programu.

Coroczny raport opisuje stan realizacji Programu w oparciu o osiągnięcie poziomów wskaźników założonych w Harmonogramie rzeczowo-finansowym „Wojewódzkiego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla województwa kujawsko-pomorskiego do 2020 roku” na dany rok.

Harmonogram na rok 2017 został przyjęty do realizacji Uchwałą nr 1/13/17 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 11 stycznia 2017 r. w sprawie zatwierdzenia harmonogramu rzeczowo-finansowego na rok 2017 „Wojewódzkiego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020”.

CEL 1: Wszechstronne wsparcie rodzin dotkniętych przemocą oraz opracowanie programów w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Działanie 1.1. Organizacja pomocy prawnej i psychologicznej w ramach Biura ds. Polityki Prorodzinnej i Przeciwdziałania Przemocy, dla rodzin dotkniętych przemocą.

Działanie to realizowane było przez Biuro Wsparcia Rodziny i Przeciwdziałania Przemocy, które prowadziło poradnictwo prawne i psychologiczne w formie:

- Kujawsko-Pomorskiej „Niebieskiej Linii” Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie, zapewniającego pomoc codziennie w godzinach 17.00 – 21.00 w siedzibie Departamentu Spraw Społecznych, Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego i Zdrowia;
- konsultacji psychologicznych udzielanych osobiście w siedzibie biura zgodnie z comiesięcznie ustalonymi harmonogramami;
- porad udzielanych przez prawnika – etatowego pracownika biura, w godzinach pracy Urzędu Marszałkowskiego, w siedzibie Biura Wsparcia Rodziny i Przeciwdziałania Przemocy (w okresie I – IV 2017);
- dyżurów zamiejscowych prawnika, które odbywały się raz w miesiącu, zarówno w przedstawicielstwach Urzędu Marszałkowskiego: Bydgoszcz, Włocławek, Grudziądz, Inowrocław, jak i w innych miastach regionu – w Brodnicy i Chełmnie;
- poradni internetowej, w ramach której można uzyskać pomoc drogą e-mailową pod adresem niebieskalinia@kujawsko-pomorskie.pl.

Rezultaty opisanych powyżej działań przedstawiono w tabeli nr 1.

Tabela 1. Organizacja pomocy prawnej i psychologicznej w ramach Biura ds. Polityki Prorodzinnej i Przeciwdziałania Przemocy, dla rodzin dotkniętych przemocą. Dane dla roku 2017¹

Lp.	Wskaźnik	Wartość planowana na rok 2017	Wartość osiągnięta w 2017 roku
1.	Liczba udzielonych porad prawnych	1100	606
2.	Liczba nowo założonych kart porad prawnych	250	164
3.	Liczba udzielonych porad psychologicznych	370	564
4.	Liczba udzielonych konsultacji psychologicznych	380	383

¹ Źródło informacji – Ewidencje prowadzone w Biurze Wsparcia Rodziny i Przeciwdziałania Przemocy

Działanie 1.2. Inicjowanie wspólnych przedsięwzięć z instytucjami, służbami, organizacjami pozarządowymi („dobre praktyki”), wymiana doświadczeń i wiedzy.

W 2017 r. kontynuowano współpracę z UMK w Toruniu dotyczącą realizacji projektu „Monitorowanie zjawiska oraz przeciwdziałanie niekorzystnym wpływom alternatywnych ruchów religijnych i parareligijnych na życie mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego”. W efekcie tej współpracy realizowane były dyżury specjalisty ds. sekt dla mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego i udzielane były porady (osobiste, telefoniczne i mailowe) w zakresie uwikłania i przemocy stosowanej przez sekty wobec członków rodzin. W roku 2017 udzielono łącznie 35 porad). Wydawane były też publikacje książkowe w zakresie funkcjonowania i niekorzystnego wpływu alternatywnych ruchów religijnych i parareligijnych na życie naszych mieszkańców, zwłaszcza młodzieży i dzieci (2 artykuły naukowe, 1 wydawnictwo książkowe)².

W ramach działania 1.2, wspólnie realizowanym przedsięwzięciem była konferencja pt. „Przeciwdziałanie przemocy – warsztaty dla profesjonalistów”. Partnerem wydarzenia, które odbyło się 6 czerwca 2017 r. we włocławskim Centrum Edukacji i Kultury ZENIT, była Komenda Miejska Policji we Włocławku oraz Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Włocławku i liczne samorzady gminne powiatu włocławskiego³.

Działanie 1.3. Opracowanie ramowego programu ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz Działanie 1.4. Opracowanie ramowego programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie – nie były zaplanowane do realizacji w roku 2017 i nie były realizowane (działania te zostały zrealizowane i wskaźniki dla całego okresu programowania osiągnięte w roku 2014).

Działanie 1.5. Propagowanie w szkołach programów profilaktycznych oraz innych działań uświadamiających i uwrażliwiających uczniów na problemy przemocy:

W grudniu 2017 r. Biuro opracowało i wydało ulotkę przeznaczoną dla uczniów starszych klas szkół podstawowych oraz szkół ponadpodstawowych. Ulotka formatu A5 wskazuje obszary, w których młodzieży grozi niebezpieczeństwo (w relacjach z innymi osobami) i proponuje sposoby na uniknięcie tych zagrożeń⁴.

Wskaźniki osiągnięte w 2017 r. dla realizacji celu nr 1, dotyczące ww. działań prezentuje tabela nr 2.

² Sprawozdanie z realizacji projektu dostępne jest w Biurze Wsparcia Rodziny i Przeciwdziałania Przemocy.

³ Relacja z konferencji dostępna na stronie <http://www.kujawsko-pomorskie.pl/aktualnosci-sprawy-spoeczne/30975-profesjonalisci-przeciw-przemocy-w-rodzinie>

⁴ Egzemplarz ulotki został dołączony do niniejszego Raportu – załącznik nr 1.

Tabela 2. Realizacja w roku 2017 działań w ramach celu Wszechstronne wsparcie rodzin dotkniętych przemocą oraz opracowanie programów w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie z wyłączeniem działań prezentowanych w tabeli nr 1.

Lp.	Wskaźnik	Wartość planowana na rok 2017	Wartość osiągnięta w 2017 roku
1.	liczba wspólnych przedsięwzięć z instytucjami, służbami i organizacyjnymi pozarządowymi	2	2
2.	liczba opracowanych programów zgodnie z art. 6 ust. 6 ustawy z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie	0	-
3.	liczba programów profilaktycznych realizowanych w szkołach	1	1

CEL 2: Zwiększenie kompetencji i kwalifikacji pracowników służb, instytucji, organizacji pozarządowych (w szczególności dla pracowników oświaty, służby zdrowia, pomocy społecznej, policji, sądów, prokuratur i innych) specjalizujących się w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie na terenie województwa kujawsko-pomorskiego

Dla zrealizowania powyższego celu organizowane są dwie kategorie szkoleń:

1. dla służb, instytucji, organizacji i osób działających w sferze pomocy osobom dotkniętym przemocą domową;
2. dla osób prowadzących / zamierzających prowadzić działania korekcyjno-edukacyjne dla sprawców przemocy w rodzinie.

W roku 2017 r. zostały zrealizowane oba rodzaje szkoleń.

Działanie 2.1. Organizacja szkoleń w zakresie udzielania pomocy ofiarom przemocy.

W ramach tego działania Biuro Wsparcia Rodziny i Przeciwdziałania Przemocy zorganizowało 3 szkolenia:

- szkolenie dla funkcjonariuszy Policji (kontynuacja szkoleń realizowanych w latach 2015-16), które odbyły się w poniżej wymienionych terminach i miejscowościach – 20.02.2017 r. Bydgoszcz, 3.03.2017 r. Aleksandrów Kujawski, 10.03.2017 r. Golub-Dobrzyń, 6.04.2017 r. Nakło nad Notecią, 19.04.2017 r. Rypin, 27.04.2017 r. Lipno, 25.05.2017 r. Sępólno Krajeńskie, 26.05.2017 r. Tuchola, 5.06.2017 r. Wąbrzeźno; łącznie w szkoleniach wzięło udział 220 funkcjonariuszy podległych 13 Miejskim i Powiatowym Komendom Policji⁵;

⁵ Informacja o całym cyklu szkoleń dostępna na stronie <http://www.niebieskalinia.kujawsko-pomorskie.pl/finisz-w-wabrzeznie,232,11.html>

- szkolenie dla pracowników poradni psychologiczno-pedagogicznych oraz specjalistycznych placówek oświatowych pt. „Podejrzenie przemocy domowej wobec dziecka – diagnoza i interwencja” (Toruń, 19.05.2017 r.), w którym wzięło udział 38 psychologów i pedagogów pracujących w 13 poradniach psychologiczno-pedagogicznych (zarówno publicznych, jak i niepublicznych)⁶;
- szkolenie „Walka z przemocą – praktyczne szkolenie dla osób tworzących system przeciwdziałania przemocy w rodzinie” dedykowane członkom gminnych zespołów interdyscyplinarnych odbyło się w dniach 25-27 października 2017 r. w Brodnicy, szkolenie finansowane z dotacji z budżetu państwa oraz ze środków zarezerwowanych w budżecie województwa kujawsko-pomorskiego – w szkoleniu uczestniczyło 40 osób z 12 gminnych zespołów interdyscyplinarnych (gminy: Osiek, Jabłonowo Pomorskie, Zbiczno, Bartniczka, Górzno, Brodnica – gminy miejska i wiejska, Świdziebnia, Skrwilno, Golub-Dobrzyń – gminy miejska i wiejska, Książki)⁷.

Działanie 2.2. Organizacja szkoleń w zakresie prowadzenia działań korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy.

Szkolenie dla trenerów programu „Bez przemocy”. Program korekcyjno-edukacyjny dla sprawców przemocy w rodzinie⁸ odbyło się w Toruniu, w dniach 9-13 października 2017 r. W szkoleniu uczestniczyło 7 par trenerskich (14 osób), które uzyskały uprawnienia do pracy z osobami stosującymi przemoc w oparciu o program „Bez przemocy”⁹.

Wskaźniki realizacji opisanego wyżej celu prezentuje tabela nr 3.

Tabela 3. Zwiększenie kompetencji i kwalifikacji pracowników służb, instytucji, organizacji pozarządowych (w szczególności dla pracowników oświaty, służby zdrowia, pomocy społecznej, policji, sądów, prokuratur i innych) specjalizujących się w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Dane dla roku 2017

Lp.	Wskaźnik	Wartość planowana na rok 2017	Wartość osiągnięta w 2017 roku
1.	Liczba przeprowadzonych szkoleń w zakresie udzielania wsparcia ofiarom przemocy	3	3
2.	Liczba osób, które ukończyły szkolenie z zakresu udzielania wsparcia ofiarom przemocy	290	298
3.	Liczba przeprowadzonych szkoleń w zakresie pracy ze sprawcą przemocy	1	1
4.	Liczba osób, które nabyły uprawnienia do pracy ze sprawcą przemocy	20	14

⁶ Informacja o szkoleniu dostępna na stronie <http://www.niebieskalinia.kujawsko-pomorskie.pl/przeciwdzialanie-przemocy-domowej-wobec-dzieci,229,11.html>

⁷ Informacja o szkoleniu dostępna na stronie <http://www.niebieskalinia.kujawsko-pomorskie.pl/szkolenie-w-brodnicy,240,11.html>

⁸ Przyjęty przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego uchwałą nr 14/404/14 z dnia 2 kwietnia 2014 r.

⁹ Informacja o szkoleniu dostępna na stronie <http://www.niebieskalinia.kujawsko-pomorskie.pl/oddziaływania-korekcyjno-edukacyjne-dla-sprawcow-przemocy-domowej----szansa-na-zmiane,239,11.html>

CEL 3: Podnoszenie świadomości społecznej dotyczącej zjawiska przemocy, wiedzy i możliwości wsparcia

Działanie 3.1. Organizacja i udział samorządu województwa kujawsko-pomorskiego w kampaniach społecznych dotyczących zjawiska przemocy.

1. Zorganizowano kampanię województwa kujawsko-pomorskiego przeciw przemocy w rodzinie pn. „Nie poddawaj się przemocy – reaguj”; trwała ona w okresie 11-20 grudnia 2017 r. W ramach kampanii wyprodukowano 2 spoty informacyjne poświęcone zjawisku przemocy ekonomicznej i przemocy wobec osób niesamodzielnych. Następnie wyemitowano je na antenie rozgłośni Polskiego Radia - Regionalnej Rozgłośni w Bydgoszcy "Polskie Radio Pomorza i Kujaw"¹⁰ (łącznie 210 emisji).

Zapis elektroniczny spotów informacyjnych znajduje się na płycie CD dołączonej do niniejszego Raportu.

2. Udział samorządu województwa kujawsko-pomorskiego w ogólnopolskich i światowych kampaniach społecznych dotyczących zjawiska przemocy:
 - włączenie się do kampanii „Wybieram pomoc” (której operatorem jest Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej) poprzez zamieszczenie informacji i linku do strony kampanii : <http://www.wyberampomoc.pl/> w domenie <http://www.niebieskalinia.kujawsko-pomorskie.pl/>)¹¹;
 - „Biała Wstążka” – międzynarodowa kampania prowadzona w okresie 25.11-5.12.2016 r. Departament Spraw Społecznych, Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego i Zdrowia również w roku 2017 włączył się do tej kampanii (przeciw przemocy wobec kobiet), poprzez emisję reklamy społecznej informującej o kampanii w Gazecie Pomorskiej (1.12.2017 r. i 8.12.2017 r.) i na portalu www.pomorska.pl w okresie 27.11-13.12.2017 r.¹²

Działanie 3.2. Opracowywanie i upowszechnianie materiałów edukacyjno-informacyjnych i szkoleniowych dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Wspomniane wyżej działanie realizowano w następujący sposób:

- wizytówki Kujawsko-Pomorskiej Niebieskiej Linii¹³ – dodruk z aktualizacją danych teleadresowych, materiał przeznaczony do bieżącej dystrybucji wśród klientów Kujawsko-Pomorskiej Niebieskiej Linii i wśród uczestników szkoleń, konferencji i innych spotkań organizowanych przez Biuro;

¹⁰ Informacja o kampanii została również opublikowana w domenie <http://www.niebieskalinia.kujawsko-pomorskie.pl/> (<http://www.niebieskalinia.kujawsko-pomorskie.pl/kampania-na-zakonczenie-roku,244,11.html>)

¹¹ Porównaj <http://www.niebieskalinia.kujawsko-pomorskie.pl/kampania-pt---wybieram-pomoc-223,11.html>

¹² Projekty reklamy prasowej i billboardu publikowanego na stronie www.pomorska.pl załączono do niniejszego Raportu – załącznik nr 2

¹³ Wzór wizytówki stanowi załącznik nr 3 do niniejszego Raportu

- pendrive w kształcie karty kredytowej z danymi teleadresowymi Kujawsko-Pomorskiej Niebieskiej Linii, materiał przeznaczony do dystrybucji elektronicznego zapisu materiałów informacyjnych dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie¹⁴;
- kalendarz jednodzielny na rok 2018 z hasłem „Rodzina – miłość, wolność, szacunek”, kalendarz został również opatrzony informacjami o Kujawsko-Pomorskiej Niebieskiej Linii, „Wojewódzkim programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020” oraz o Biurze Wsparcia Rodziny i Przeciwdziałania Przemocy¹⁵, kalendarze zostały przekazane uczestnikom szkoleń i superwizji organizowanych w listopadzie i grudniu 2017 r. oraz w gminom, z którymi województwo kujawsko-pomorskie podpisało porozumienia dotyczące wspólnej realizacji i wspólnego uczestniczenia w finansowaniu projektu o nazwie **Kujawsko-Pomorska „Niebieska Linia” Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie.**

Ponadto zamówiono plakaty w formacie A2, prezentujące schemat przebiegu procedury Niebieskie Karty, opublikowane przez Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie "Niebieska Linia" (Instytutu Psychologii Zdrowia Polskiego Towarzystwa Psychologicznego)¹⁶. Plakaty zostały umieszczone w miejscach udzielania pomocy osobom doświadczającym przemocy: w pokoju konsultacyjnym Kujawsko-Pomorskiej Niebieskiej Linii i w Biurze Wsparcia Rodziny i Przeciwdziałania Przemocy. Pozostałe plakaty będą dystrybuowane w trakcie spotkań, szkoleń i seminariów organizowanych przez Biuro w roku 2018.

Działanie 3.3. Organizacja konferencji, warsztatów, szkoleń i pogadanek w zakresie problematyki przemocy.

W omawianym roku zostały zorganizowane i przeprowadzone następujące wydarzenia:

- IX Toruńskie Sympozjum poświęcone Alternatywnym Ruchom Religijnym pt. „Przemoc w religiach, sektach i nowych ruchach religijnych” zorganizowane we współpracy z Uniwersytetem Mikołaja Kopernika w Toruniu (Wydział Teologiczny) w ramach zadania „Monitorowanie zjawiska oraz przeciwdziałanie niekorzystnym wpływom alternatywnych ruchów religijnych i parareligijnych na życie mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego”¹⁷. Sympozjum odbyło się w Toruniu, w dniach 24-25 października 2017 r. Uczestniczyło w nim ok. 120 osób.
- **Superwizja dla wszystkich chętnych konsultantów obsługujących Kujawsko-Pomorską „Niebieską Linie”** (Toruń, 25.11.2017 r.) – zgodnie z rekomendacją Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014–2020 - omawiane zagadnienia dotyczyły aktualizacji przepisów prawnych z roku 2017 (kodeks karny) i ich interpretacji, kształtowania umiejętności planowania i usprawniania współpracy konsultantów w konkretnych przypadkach klientów

¹⁴ Wizualizację pendrive załączono do niniejszego Raportu (załącznik nr 4).

¹⁵ Egzemplarz kalendarza został dołączony do niniejszego Raportu (załącznik nr 5).

¹⁶ Projekt plakatu stanowi załącznik nr 6 do niniejszego Raportu

¹⁷ Informacja o zadaniu na str. 4 niniejszego Raportu

i ich rodzin, wymiany informacji między instytucjami uczestniczącymi w procedurze „Niebieskie Karty” oraz udzielania właściwej pomocy w sytuacjach niejasnych diagnostycznie (sprawy okołorozwodowe, konflikty finansowe, uzależnienia, choroby psychiczne itp.).

- Zorganizowano także **superwizję dla członków gminnych zespołów interdyscyplinarnych i grup roboczych**, w 10 spotkaniach uczestniczyły 92 osoby z 16 gminnych zespołów interdyscyplinarnych¹⁸. omawiane zagadnienia dotyczyły trudności w pracy z osobą doświadczającą przemocy w rodzinie, współpracy osób wchodzących w skład zespołów interdyscyplinarnych reprezentujących różne służby i organizacje, pracy grupy roboczej, prowadzenia dokumentacji, trudności w pracy z osobą stosującą przemoc.
- Seminarium w zakresie pomocy dziecku skrzywdzonemu i wykorzystywanemu – spotkanie p. Elżbiety Opiłowskiej (Kierownik Biura Wsparcia Rodziny i Przeciwdziałania Przemocy) z zainteresowanymi studentami pedagogiki i pomocy społecznej na temat form pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie – Kujawsko-Pomorska Niebieska Linia oraz innych działań samorządu województwa kujawsko-pomorskiego podejmowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie; seminarium odbyło się w ramach projektu pt. „Wykorzystywanie seksualne dzieci i młodzieży – w perspektywie przyszłych pedagogów i pracowników socjalnych” realizowanego przez studentów III roku pedagogiki ogólnej na Wydziale Nauk Pedagogicznych UMK w Toruniu; spotkanie odbyło się 14 grudnia 2017 r. w Auli Darwina (ul. Lwowska 1, budynek Wydziału Biologii i Ochrony Środowiska i Wydziału Nauk o Ziemi) i uczestniczyło w nim 71 studentów.

Działanie 3.4. Promowanie stylu życia i form komunikacji służących poprawie relacji społecznych i wzmocnieniu więzi rodzinnych.

W ramach cyklu audycji pt. **Czas na interwencje** wyemitowany został na antenie TVP Bydgoszcz, w dniach 18 i 19 września 2017 r. program poruszający problem przemocy w rodzinie oraz pomocy na jaką może liczyć osoba doświadczająca przemocy domowej. Program rozpoczął reportaż poświęcony ukazaniu procesu narastania sytuacji przemocowych oraz uwalniania się z przemocowego związku. Po emisji reportażu odbyła się debata specjalistów. W rozmowie wzięli udział m. in.: Elżbieta Opiłowska - Kierownik Biura Wsparcia Rodziny i Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Jerzy Parzych - kurator sądowy, konsultant Kujawsko-Pomorskiej Niebieskiej Linii - Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie.

¹⁸ Informacja o superwizji i uczestniczących w niej zespołach interdyscyplinarnych dostępna na stronie <http://www.niebieskalinia.kujawsko-pomorskie.pl/superwizja-na-zakonczenie-roku,243,11.html>

Działanie 3.5. Prowadzenie powszechnego serwisu internetowego dotyczącego zjawiska przemocy w rodzinie.

Kontynuowane była prowadzenie oraz bieżąca aktualizacja serwisu na stronie internetowej województwa kujawsko-pomorskiego: www.niebieskalinia.kujawsko-pomorskie.pl.

Zakres aktualizacji:

- Bieżąca aktualizacja danych teleadresowych Biura Wsparcia Rodziny i Przeciwdziałania Przemocy oraz informacji dotyczących zamiejscowych dyżurów prawnych;
- informacje o wszystkich wydarzeniach organizowanych przez Biuro, oraz inicjowanych przez inne podmioty działające w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- publikacja informacji o wydarzeniach ogólnopolskich (ważne publikacje - monografia autorstwa Anity Kucharskiej, pod tytułem „Polskie prawo wobec przemocy w rodzinie: próba analizy wybranych zagadnień: monografia”, kampanie społeczne – kampania pt. "Wybieram pomoc");
- publikacja Raportu z realizacji „Wojewódzkiego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie ...” za rok 2016 oraz harmonogramu rzeczowo-finansowego realizacji „Wojewódzkiego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie ...” na rok 2017;
- publikacja materiałów informacyjno-promocyjnych przeznaczonych do pobrania przez zainteresowane osoby.

Wskaźniki realizacji celu 3 prezentuje tabela nr 4.

Tabela 4. Podnoszenie świadomości społecznej dotyczącej zjawiska przemocy, wiedzy i możliwości wsparcia. Dane dla roku 2017

Lp.	Wskaźnik	Wartość planowana na rok 2017	Wartość osiągnięta w 2017 roku
1.	Liczba zorganizowanych kampanii społecznych	1	1
2.	Uczestnictwo samorządu województwa w kampaniach ogólnopolskich	2	2
3.	Liczba cykli wydawniczych materiałów edukacyjno-informacyjnych i szkoleniowych opracowanych w ramach przedmiotowego programu	1	3
4.	Liczba przeprowadzonych konferencji	1	1
5.	Liczba przeprowadzonych warsztatów/szkoleń/pogadaniek	1	3
6.	Liczba akcji promocyjnych służących poprawie relacji społecznych i rodzinnych	1	1
7.	Utrzymanie dostępności serwisu internetowego	1	1

CEL 4: Wspieranie inicjatyw oraz lokalnych koalicji na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej

Działanie 4.1. Uświadamianie i popularyzacja wśród samorządów konieczności rozwoju infrastruktury pomocy instytucjonalnej w obszarze przemocy domowej jako niezbędnych komponentów wojewódzkiego systemu wsparcia dla ofiar przemocy poprzez: akcje informacyjne, konferencje, szkolenia itd.

Departament Spraw Społecznych Wdrażania EFS i Zdrowia, dla realizacji powyższego celu, koncentrował swoje oddziaływanie na:

- kontynuowaniu współpracy z gminami województwa kujawsko-pomorskiego w ramach wspólnej realizacji i wspólnego uczestniczenia w finansowaniu projektu o nazwie **Kujawsko-Pomorska „Niebieska Linia” Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie**. Działania Biura skoncentrowane były na promocji idei projektu i pozyskaniu do współpracy kolejnych gmin. W 2017 r. zostało podpisanych 9 nowych porozumień, które zawarto z gminami: Bytoń, Dobrze, Kamień Krajeński, Kowal (gmina wiejska), Lubraniec, Nieszawa, Raciążek, Strzelno, Tuchola, a jedna z gmin (Jabłonowo Pomorskie) wycofała się ze współpracy w ramach ww. zadania. Tym samym, na koniec roku 2017 łączna liczba podpisanych porozumień wyniosła 122.

Działanie 4.2. Wprowadzenie systemu dotowania organizacji pozarządowych celem realizacji zadań zleconych w zakresie problematyki przemocy w rodzinie.

W grudniu 2016 roku ogłoszono otwarty konkurs ofert na wykonywanie zadań publicznych związanych z realizacją zadań Samorządu Województwa w 2017 roku w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym pod nazwą: PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY W RODZINIE (konkurs nr 18/2017). Na konkurs wpłynęło 5 ofert, z których 4 projekty otrzymały dotację¹⁹.

Efekty tych projektów to:

- spotkania grupy wsparcia dla dzieci z rodzin z problemem przemocy (Chełmno – zajęcia w trzech grupach wiekowych)
- poradnictwo dla rodziców dzieci korzystających z grup wsparcia (Chełmno);
- punkt wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie (Bydgoszcz);
- warsztatach umiejętności psychospołecznych dla ofiar przemocy w rodzinie (Bydgoszcz);
- pomoc psychologiczna dla ofiar przemocy w rodzinie (Pakość);
- grupa psychoedukacyjna ofiar przemocy w rodzinie (Bydgoszcz);
- zwiększono świadomość społeczną w zakresie zjawiska przemocy).

¹⁹ Uchwała 7/255/17 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 22 lutego 2017 r. w sprawie rozstrzygnięcia otwartego konkursu ofert nr 18/2017 na wykonywanie zadań publicznych związanych z realizacją zadań Samorządu Województwa w 2017 r. w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym pod nazwą „Przeciwdziałania przemocy w rodzinie”

Łączna kwota dotacji udzielonych na realizację ww. opisanych projektów wyniosła 40.000,00 zł, z czego wykorzystano 40.000,00 zł. Wszystkie 5 zrealizowanych projektów zostało pozytywnie rozliczonych – na podstawie przeprowadzonej analizy dostarczonych sprawozdań z realizacji zadań. Ponadto przeprowadzono 1 kontrolę w miejscu i czasie realizacji projektu. Przeprowadzona kontrola wykazała poprawność realizacji zadania.

Działanie 4.3. Organizacja interdyscyplinarnych działań z zakresu przemocy w rodzinie.

Wskaźnikiem dotyczącym realizacji tego działania jest „Liczba wniosków o wsparcie lokalnych koalicji na rzecz przeciwdziałania przemocy”. W 2017 r. jedno przedsięwzięcie wpisuje się w ten wskaźnik – wystąpienie, na wniosek PCPR-u w Grudziądzu z dnia 3 października 2017 r., Kierownik Biura Wsparcia Rodziny i Przeciwdziałania Przemocy p. Elżbiety Opilowskiej na spotkaniu „Razem przeciw przemocy”. Spotkanie – powiatowa konferencja- odbyło się 27 października 2017 r. w Grudziądzu i zgromadziło przedstawicieli różnych środowisk, instytucji i organizacji zaangażowanych w działania na rzecz ograniczenia zjawiska przemocy w rodzinie. Do szerokiej koalicji przeciw przemocy włączyły się również media – akcję wspierała Gazeta Pomorska²⁰.

Stopień realizacji wskaźników, zaplanowanych w ramach realizacji opisanego w niniejszym rozdziale celu, prezentuje tabela nr 5.

Tabela 5. Wspieranie inicjatyw oraz lokalnych koalicji na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej. Dane dla roku 2017

Lp.	Wskaźnik	Wartość planowana na rok 2017	Wartość osiągnięta w 2017 roku
1.	Liczba podpisanych porozumień z gminami	119	122
2.	Liczba nowoutworzonych instytucjonalnych form wsparcia ²¹	2	16 ²²
3.	Liczba zawartych umów na realizację zadań zleczanych organizacjom pozarządowym	3	4
4.	Liczba wniosków o wsparcie lokalnych koalicji na rzecz przeciwdziałania przemocy	1	1

²⁰ Relacja z przedsięwzięcia dostępna na stronie <http://www.kujawsko-pomorskie.pl/aktualnosci-sprawy-spoeczne/31683-razem-przeciw-przemocy-2>

²¹ wg kategorii opisanych w Wojewódzkim programie przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 na stronach 30-34

²² Dane na podstawie porównania „Wykazu jednostek poradnictwa specjalistycznego w województwie kujawsko-pomorskim” (stan na lipiec 2016 roku ze stanem na czerwiec 2017), aktualny wykaz dostępny na stronie Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego <http://www.bydgoszcz.uw.gov.pl/przeciwdzialanie-przemocy-w-rodzinie.html>

Podsumowanie

Rok 2017 r. upłynął pod znakiem szkoleń i spotkań w różnych rejonach województwa kujawsko-pomorskiego. Starając się umożliwić udział jak największej liczbie uczestników szkoleń i superwizji – wydarzenia te były realizowane w różnych miastach naszego województwa, takich jak: Aleksandrów Kujawski, Brodnica, Bydgoszcz, Chełmno, Golub-Dobrzyń, Grudziądz, Lipno, Nakło nad Notecią, Rypin, Sępólno Krajeńskie, Tuchola, Wąbrzeźno i Włocławek.

Zrealizowano wszystkie zaplanowane działania, jednak, jak wskazują dane zawarte w tabelach 1 – 5, wystąpiło kilka odchyłeń w stosunku do planowanych wartości wskaźników. Wspomniane odchylenia zostaną omówione poniżej.

1. Realizacja celu nr 1 (*Wszelchstronne wsparcie rodzin dotkniętych przemocą oraz opracowanie programów w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie*).

Daje się zaobserwować spadek zainteresowania poradnictwem prawnym (55,10% założonej liczby porad prawnych i 65,60% poziom nowo założonych kart porad prawnych) na rzecz zwiększonego zapotrzebowania na poradnictwo psychologiczne (152,43% poziom realizacji założonej liczby porad psychologicznych i niewielkie przekroczenie planowanego poziomu konsultacji psychologicznych). Przyczyny tego zjawiska (obserwowanego już w roku ubiegłym) należy upatrywać w zwiększonej świadomości prawnej społeczeństwa i coraz większej dostępności darmowego poradnictwa prawnego (poradnictwo prowadzone przez gminy, udzielane przez radców prawnych na terenie niektórych parafii katolickich czy przez organizacje pozarządowe). Natomiast pomoc psychologiczna wciąż jest mniej dostępna, a niezmiernie ważna na pierwszym etapie „wychodzenia z przemocy”. Odpowiednie wsparcie i wzmocnienie osoby doświadczającej przemocy domowej skutkuje większą jej samodzielnością w podejmowaniu kolejnych kroków w tym procesie.

2. Realizacja celu nr 2 (*Zwiększenie kompetencji i kwalifikacji pracowników służb, instytucji, organizacji pozarządowych (w szczególności dla pracowników oświaty, służby zdrowia, pomocy społecznej, policji, sądów, prokuratur i innych) specjalizujących się w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie na terenie województwa kujawsko-pomorskiego*)

- w roku 2017 przeprowadzono szkolenie dla trenerów programu „Bez Przemocy. Program korekcyjno-edukacyjny dla sprawców przemocy w rodzinie” i uzyskano zakładany poziom wskaźnika „Liczba przeprowadzonych szkoleń w zakresie pracy ze sprawcą przemocy”, jednak wzięło w nim udział 14 osób na planowanych 20;
- wskaźnik na poziomie 20 osób zaplanowano w związku z ubiegłorocznym odwołaniem szkolenia dla osób pracujących ze sprawcami przemocy, prowadzona akcja informacyjna pozwoliła na wzrost zainteresowania tym obszarem pracy, co pozwoliło na przeszkolenie w 2017 r. 14 osób i już posiadanych deklaracjach uczestników na rok przyszły,
- w związku z powyższym, na rok 2018 ustalono wskaźnik „Liczba osób, które nabyły uprawnienia do pracy ze sprawcą przemocy” na poziomie 18 osób, jest to realny

poziom i zapewniający jednocześnie osiągnięcie docelowego poziomu 105 osób w roku 2020.

3. Realizacja celu nr 3 (*Podnoszenie świadomości społecznej dotyczącej zjawiska przemocy, wiedzy i możliwości wsparcia*)

- w harmonogramie rzeczowo-finansowym na rok 2017 zaplanowano 1 cykl wydawniczy (kalendarze z informacjami o Kujawsko-Pomorskiej Niebieskiej Linii), jednak szeroka dystrybucja posiadanych materiałów, szczególnie wizytówek z danymi teleadresowymi K-P NL i konieczność ich aktualizacji danych przyczyniły się do wydrukowania kolejnej partii wizytówek, ponadto, w świetle coraz częstszej konieczności przekazywania materiałów w wersji elektronicznej wydano pendrive w kształcie karty kredytowej z danymi teleadresowymi Kujawsko-Pomorskiej Niebieskiej Linii – tym samym omawiany wskaźnik osiągnął poziom 3 cykli²³;
- przekroczono również wskaźnik „Liczba przeprowadzonych warsztatów /szkoleń/ pogadank²⁴” – wskaźnik zrealizowano na poziomie 3 przedsięwzięć na planowane 1, gdyż pierwotnie planowano jedynie superwizję dla członków gminnych zespołów interdyscyplinarnych i grup roboczych, jednak na wniosek konsultantów Kujawsko-Pomorskiej Niebieskiej Linii przeprowadzono również superwizję dla tej grupy specjalistów, a także na wniosek studentów III roku pedagogiki UMK przeprowadzono pogadankę w ramach projektu pt. „Wykorzystywanie seksualne dzieci i młodzieży – w perspektywie przyszłych pedagogów i pracowników socjalnych”.

4. Realizacja celu nr 4 (*Wspieranie inicjatyw oraz lokalnych koalicji na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej*):

- wskaźnik przewidziany do monitorowania realizacji ww. celu – *Liczba podpisanych porozumień z gminami*, osiągnięto na poziomie 122 porozumień wobec planowanych 119, co było możliwe dzięki prowadzonym już w 2016 r. intensywnym rozmowom z samorządami gminnymi;
- w odniesieniu do wskaźnika *Liczba nowoutworzonych instytucjonalnych form wsparcia* zanotowano większy niż w planie wzrost placówek (16 w porównaniu z planowanymi 2); realizacja wspomnianego wskaźnika, dla którego źródłem danych do określenia jego poziomu są dane w posiadaniu K-PUW w Bydgoszczy²⁵ jest poza realnym wpływem samorządu województwa, w związku z powyższym w niniejszym raporcie podano informacje wynikające z publikowanego przez Wojewodę Kujawsko-Pomorskiego „Wykazu jednostek poradnictwa specjalistycznego w województwie kujawsko-pomorskim wg stanu na 30 czerwca 2017”
- podpisano o 1 więcej, niż zakładał harmonogram rzeczowo-finansowy, umowę z organizacjami pozarządowymi w ramach grantu 18/2017, Komisja konkursowa uznała, że 4 spośród 5 złożonych projektów kwalifikuje się do dofinansowania i takie rozwiązanie rekomendowała Zarządowi Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

²³ Por. s. 7-8

²⁴ Por. s. 8-9

²⁵ Wojewódzki program przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020, s. 45

Jak wynika z przeprowadzonej powyżej analizy, w ocenie Departamentu Spraw Społecznych, Wdrażania EFS i Zdrowia, odchylenia w realizacji działań zaplanowanych na rok 2017, nie stwarzają zagrożenia dla realizacji celów Programu. Harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji programu na rok 2018 przygotowany został z uwzględnieniem dotychczas zrealizowanych działań i wniosków z realizacji Programu w roku 2017. Poziom wskaźników na rok 2018 i kolejne lata został zweryfikowany w sposób kompensujący dotychczas osiągnięte rezultaty. Rok 2018 będzie piątym rokiem realizacji „Wojewódzkiego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020”.

Finansowanie realizacji Programu w roku 2017

Środki finansowe planowane na realizację Programu w budżecie na rok 2017. wynosiły łącznie 434.000,00 zł i były zarezerwowane w trzech zadaniach budżetowych:

- Wojewódzki Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 - Kujawsko-Pomorska Niebieska Linia do roku 2020 - Kujawsko-Pomorska Niebieska Linia (W/N/852/27/Niebieska Linia) – 364.000,00 zł;
- Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie – szkolenia (W/N/852/16/Szkolenia)– 30.000,00 zł (środki z dotacje celowej z budżetu państwa);
- GRANTY - Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie (W/N/852/25/Granty) – 40.000,00 zł.

W przypadku zadania Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie (w tym "Kujawsko-Pomorska Niebieska Linia") wykorzystano 91,90% planowanych środków. Różnica między planem a realizacją wynika przede wszystkim z rozbieżności między wstępnymi kalkulacjami, a rzeczywiście poniesionymi wydatkami (np. na zakup usług szkoleniowych, czy wynagrodzeń dla konsultantów Kujawsko-Pomorskiej Niebieskiej Linii).

Wydatki w ramach zadania **GRANTY - Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie** oraz zadania **Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie – szkolenia** zostały zrealizowane w 100%.

Strukturę wydatkowania ww. środków finansowych w podziale na realizację poszczególnych działań prezentuje tabela 6.

Tabela 6. Podsumowanie wydatków poniesionych w roku 2017 na realizację Programu²⁶

Lp.	Działanie	W/N/852/27/ Niebieska Linia	W/N/852/16/ Szkolenia	W/N/852/25/ Granty
Cel 1. Wszechstronne wsparcie rodzin dotkniętych przemocą oraz opracowanie programów w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie				
1.	Organizacja pomocy prawnej i psychologicznej w ramach Biura ds. Polityki Prorodzinnej i Przeciwdziałania Przemocy, dla rodzin dotkniętych przemocą	204.540,51 zł	-	-
2.	Inicjowanie wspólnych przedsięwzięć z instytucjami, służbami i organizacjami pozarządowymi („dobre praktyki”), wymiana doświadczeń i wiedzy	36.500,00 zł	-	-
3.	Opracowanie ramowego programu ochrony ofiar przemocy w rodzinie	-	-	-
4.	Opracowanie ramowego programu oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie	-	-	-
5.	Propagowanie w szkołach programów profilaktycznych oraz innych działań uświadamiających i uwrażliwiających uczniów na problemy przemocy	1.476,00 zł	-	-
Cel 2. Zwiększenie kompetencji i kwalifikacji pracowników służb, instytucji, organizacji pozarządowych (w szczególności pracowników oświaty, służby zdrowia, pomocy społecznej, policji, sądów, prokuratur i innych) specjalizujących się w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie na terenie województwa kujawsko-pomorskiego				
1.	Organizacja szkoleń w zakresie udzielania pomocy ofiarom przemocy	27.508,84 zł	30.000,00 zł	-
2.	Organizacja szkoleń w zakresie prowadzenia działań korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy	13.220,00 zł	-	-

²⁶ Dane na podstawie Sprawozdań z wykonania planu finansowego zadań budżetowych za 2017 rok

Cel 3. Podnoszenie świadomości społecznej dotyczącej zjawiska przemocy i możliwości wsparcia					
1.	Organizacja i udział samorządu województwa kujawsko-pomorskiego w kampaniach społecznych dotyczących zjawiska przemocy	19.284,00 zł	-	-	
2.	Opracowywanie i upowszechnianie materiałów edukacyjno-informacyjnych i szkoleniowych dotyczących przemocy w rodzinie	4.679,83 zł	-	-	
3.	Organizacja konferencji, warsztatów, szkoleń i pogadanek w zakresie problematyki przemocy	11.572,75 zł	-	-	
4.	Promowanie stylu życia i form komunikacji służących poprawie relacji społecznych i wzmacnianiu więzi rodzinnych	10.000,00 zł	-	-	
5.	Prowadzenie powszechnego serwisu internetowego dotyczącego zjawiska przemocy w rodzinie	5.742,72 zł	-	-	
Cel 4. Wspieranie inicjatyw oraz lokalnych koalicji na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej					
1.	Uświadamianie i popularyzacja wśród samorządów konieczności rozwoju infrastruktury pomocy instytucjonalnej w obszarze przemocy domowej jako niezbędnych komponentów wojewódzkiego systemu wsparcia dla ofiar przemocy poprzez: akcje informacyjne, konferencje, szkolenia itd.	0,00 zł	-	-	
2.	Wprowadzenie systemu dotowania organizacji pozarządowych celem realizacji zadań zleczanych w zakresie problematyki przemocy w rodzinie	-	-	40.000,00 zł	
3.	Organizacja interdyscyplinarnych działań z zakresu przemocy w rodzinie	0,00 zł	-	-	
RAZEM		404.524,65	334.524,65 zł	30.000,00 zł	40.000,00 zł

Załączniki

Załącznik nr 1. Ulotka formatu A5.

Załącznik nr 2. Projekt reklamy prasowej i banneru eksponowanego na portalu www.pomorska.pl w ramach kampanii „Białą Wstążka” z roku 2017 r.

Załącznik nr 3. Wizytówka Kujawsko-Pomorskiej Niebieskiej Linii, wersja z roku 2017 r.

Załącznik nr 4. Wizualizacja pendrive.

Załącznik nr 5. Kalendarz jednodzielny na rok 2018 z hasłem „Rodzina – miłość, wolność, szacunek”.

Załącznik nr 6. Projekt plakatu prezentującego schemat przebiegu procedury Niebieskie Karty (oryginał w formacie A2).

Załącznik nr 7. Pendrive z zapisem spotów wyemitowanych w Radio PiK oraz audycji wyemitowanej na antenie TVP Bydgoszcz („Czas na interwencje”).